

INFOBLAD

HERCULINE BARBIN

Michel Foucault's verdieping in Herculine's leven

Herculine Barbin is een 19e-eeuwse intersekse persoon die na een gedwongen geslachtswijzing van vrouw naar man op dertigjarige leeftijd suïcide pleegde. In 1978 bracht Michel Foucault haar memoires uit, maar week hierbij af van Herculines daadwerkelijke verhaal.

Foucault beschreef dat Herculines leven werd verwoest door de eis om als 'man' of 'vrouw' te leven. Ook publiceerde Foucault haar doktersrapporten en een toevoeging van de Duitse psychiater Oskar Panizza. Foucault legde met deze medische toevoegingen de nadruk op haar lichaam en maakte haar tot een onderzoeksobject.

Herculines verhaal werd door deze mannen veranderd en daarmee van haar afgepakt. Herculine leefde relatief vrij en gelukkig, tot ze door haar omgeving werd gedwongen om zich aan te passen naar het beeld wat de maatschappij heeft van 'man' en 'vrouw'.

SCHRIJFOPDRACHT EEN DAG UIT HET LEVEN VAN HERCULINE BARBIN

In de tijd van Herculine Barbin bepaalt je geslacht in hoge mate jouw positie binnen de maatschappij. Het bepaalde onder andere welke opleiding en welk werk je kon doen, welke sociale rol je had en zelfs waar je mocht zitten in de kerk. In Herculine's memoires gaat de aandacht dan ook veelal uit naar de sociale gevolgen van de herclassificatie van haar sekse: het verlies van haar oude leven, haar relaties en haar plaats in de samenleving. Ze merkt op dat haar nieuwe juridische status als man meer mogelijkheden bood om werk te vinden, maar de gedwongen herclassificatie ervaart zij vooral als een straf. Zo beschrijft ze hoe ze zich vernederd voelt door het medische en juridische onderzoek waaraan zij is onderworpen.

Hoe zou het zijn om als Barbin te moeten leven in een tijd waarin jouw lichaam niet past binnen de verwachtingen van de maatschappij? Hoe zou het zijn om helemaal alleen in Parijs aan te komen? Hoe zou het zijn om jouw verleden en jouw lichaam geheim te moeten houden?

- **Schrijf, in groepjes van twee, hierover een verhaal van maximaal 200 woorden. Probeer in je verhaal ook gevoelens op te nemen.**

ONDERZOEKSOPDRACHT HERCULINE LEEFT NU!

Stel Herculine zou in deze tijd leven, hoe zou dat nu gaan?

- **Doe onderzoek naar hoe het vandaag de dag is om intersekse persoon te zijn. Wat is er veranderd ten opzichte van de tijd van Barbin? Maar ook: wat is er nog hetzelfde gebleven? Wat voor problemen zouden intersekse personen vandaag de dag nog kunnen ervaren? Lees de verhalen van onderstaande rolmodellen en vergelijk deze met Barbins' verhaal.**

Raven van Dorst:

Raven van Dorst is een bekende Nederlandse persoonlijkheid die als intersekse persoon ter wereld kwam. Op doktersadvies werd Raven als baby “gecorrigeerd” naar een meisje, een supernare ervaring die leidde tot een bestempeling als vrouw. Pas in diens twintiger jaren ontdekte Raven, na medisch onderzoek, dat die als intersekse persoon geboren was.

Bij Raven bleek al vroeg dat die intersekse was, de medische wereld zag Ravens lichaam als iets dat ‘opgelost’ moest worden, waardoor Raven zonder diens toestemming operaties en hormoonbehandelingen onderging. Raven groeide op in de veronderstelling een meisje te zijn, maar voelde zich hier nooit in thuis. Uit medisch onderzoek, na het uitblijven van menstruatie, bleek dat Raven intersekse was. Door de docu-serie *Geslacht!* (2017) en in openhartige interviews deelt Raven deze ervaring om het taboe op intersekse te doorbreken. Later maakte Raven bekend non-binair te zijn en de genderneutrale voornaamwoorden (die/hen) te gebruiken.

Raven noemt de ingrepen een “levenslang trauma” en benadrukt dat het proces van zelfontdekking een ‘rollercoaster’ was.

Marleen Hendrickx:

Marleen Hendrickx is een theatermaker en de allereerste intersekse ambassadeur van Pride Amsterdam. Marleen ontdekte op jonge leeftijd dat ze anders was, maar kreeg van artsen te horen dat ze hier met niemand over mocht praten. Ze spreekt nu vaak over de eenzaamheid die dit geheim met zich meebracht en strijdt tegen onnodige medische behandelingen bij intersekse kinderen. Marleen Hendrickx was helemaal klaar met de geheimhouding: iedereen mocht weten dat ze intersekse is.

Marleen maakt voorstellingen over haar identiteit, zoals “X Y I” en de groepsvoorstelling “X Y WE”, waarin zij en andere intersekse personen hun verhaal vertellen. In 2026 staat zij op het toneel met de voorstelling “Enfin, Barbin”. Ze is regelmatig te gast in talkshows en podcasts om uit te leggen wat intersekse is en wat geheimhouding met intersekse personen doet.

Leonne Zeegers:

Leonne Zeegers is een intersekse persoon die in 2018 nationale bekendheid kreeg als de eerste Nederlander die een paspoort ontving met een ‘X’ in plaats van een ‘M’ (man) of ‘V’ (vrouw).

Bij de geboorte in 1961 kon het geslacht van Zeegers niet eenduidig worden vastgesteld. De ouders kozen toen voor een mannelijke registratie omdat dit destijds “gemakkelijker” werd geacht.

Om de ‘X’ in het paspoort te krijgen, was een jarenlange juridische procedure nodig. De rechtbank in Roermond oordeelde uiteindelijk dat mensen die zich niet thuis voelen in de categorie man of vrouw recht hebben op een genderneutrale registratie.

Zeegers identificeert zich als genderneutraal en intersekse. Leonne maakte zo het pad vrij voor andere personen die een X in hun paspoort willen.

Miriam van der Have:

Miriam van der Have is een vooraanstaand Nederlands activist en pionier op het gebied van intersekse mensenrechten. Zelf ontdekte ze pas op 19-jarige leeftijd dat ze intersekse is, nadat artsen en haar omgeving dit jarenlang voor haar verborgen hadden gehouden.

Haar belangrijkste bijdragen en rollen zijn:

- Oprichting NNID: Ze is de medeoprichter en was jarenlang directeur van stichting NNID (Expertisecentrum seksediversiteit), de eerste niet-medische belangenorganisatie voor intersekse personen in Nederland.
- Ze pleit fel tegen onnodige medische behandelingen bij intersekse kinderen zonder hun eigen toestemming, waarbij ze streeft naar het recht van een persoon om zelf te bepalen wat er met zijn, haar of diens lichaam gebeurt.
- Ze richtte mede OII Europe (Organisation Intersex International Europe) op en sprak in het tv-programma ‘Vinger aan de pols’ openlijk over intersekse.